

MEDIJA MONITORING

TEME:
KORUPCIJA/ANTI-KORUPCIJA

DRUGI IZVEŠTAJ

PERIOD: SEPTEMBAR-OKTOBAR 2013. GODINE

Biro za društvena istraživanja (BIRODI)

Novembar 2013

Uvod

Ovo je drugi preliminarni izveštaj koji daje ocenu izveštavanja medija u Srbiji o temama korupcije, zloupotrebama javnih sredstava, kao i antikorupcijskim merama sprovedenim od strane Vlade Srbije, politickih i nevladinih tela. Analiza je obuhvatila celokupno izveštavanje koje se odnosilo na temu korupcije, koruptivna dela, ukazivanje na korupciju od strane razlicitih aktera, zloupotrebu javnih sredstava, kao i na antikorupcijske programe. Analiza obuhvata izveštavanje u periodu 1. septembar - 31. oktobar 2013. godine.

Projekat monitoringa izveštavanja se realizuje u saradnji sa slovacnom organizacijom koja se bavi monitoringom medija, MEMO98, uz podršku National Endowment for Democracy (NED).

Glavni nalazi

- Vecina posmatranih medija je u znacajnoj meri izveštavala o korupciji. U poređenju sa prethodnim periodom uocava se blagi porast broja priloga i clanaka posvecenih korupciji (sa 209 na 251 televizijska izveštaja i sa 901 na 952 novinska clanka).
- Od svih posmatranih medija, SKY Info + i Politika su imali najveći broj priloga (68) i clanaka (166) posvecenih korupciji.
- Najprisutniji akter u okviru pisanja/izveštavanja o korupciji je Vlada Srbije. Najčešće spominjana tema u okviru pracenja korupcije, kako u elektronskim tako i u štampanim medijima, je zloupotreba javnih funkcija.
- Tendencija izveštavanja o korupciji na senzacionalisticki nacin nasuprot analitickog i sveobuhvatnog istraživackog novinarstva se u određenoj meri nastavlja i u ovom posmatranom periodu.
- Posmatrani mediji su u manjem broju slucajeva izveštavali kroz istraživacko novinarstvo.
- Slicno kao i u prethodnom periodu, u vecini slucajeva se izveštavanje zasniva na zvanicnim informacijama dobijenim od institucija ili prenetih sa agencija, bez dodatnog produblivanja i istraživanja. U manjem broju slucajeva novinari su u svoje izveštavanje ukljucivali dodatne informacije. Na taj nacin izostaje izveštavanje koje se odnosi na širi okvir i daje sveobuhvatnu analizu, vec je u formi ponavljanja vec prenetih informacija.
- Mediji nastavljaju sa praksom da u određenom broju izveštavaju o korupciji neizbalansirano, u smislu da ne pokrivaju sve strane u prici. Takode, zabeleženi su i slucajevi u kojima su ukljuceni svi akteri ali nisu dobili jednako vreme ili površinu za iznošenje svojih stanovišta.

- Antikorupcijski programi koje sprovodi Vlada, kao što su Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije i Akcioni plan za njeno sprovođenje su navodene u izveštavanju, ali bez detaljnijeg pojašnjavanja mera i konteksta u kome deluju, već sa fokusom na izveštavanje sa sastanka, konferencija ili izjava za medije.
- RTS kao javni servis nastavlja da izveštava o korupciji, mada je broj priloga koji su posvećeni ovoj temi smanjen u odnosu na prethodno posmatrani period (32 nasuprot 52 priloga). Određeni broj analiziranih priloga se tiče korupcije na indirektan način, u kontekstu spominjanja određenih aktera ili spominjanja korupcije uz druge teme. Mali je broj priloga u kojima je korupcija glavna tema.
- U pogledu javne uloge medija, može se zaključiti da joj mediji nisu značajnije doprineli kroz istraživanje i ukazivanje javnosti na određene slučajeve korupcije, organizovanje redovnih programa, debata, ili talk show emisija na ovu, za javnost značajnu temu. Budući da se zasniva na javnom finansiranju, RTS bi trebao da ima u ovom polju ima vodeću ulogu i da teme od javnog interesa istice iznad ostalih tema. Nasuprot nekim drugim medijima, RTS se trudi da u izveštavanju o korupciji zadrži neutralnu poziciju.
- Slično izveštavanju u prethodnom periodu, u manjem broju slučajeva bilo je kršenja pretpostavke nevisnosti. Takođe, mediji nisu uvek izjave od strane policije upotpunjavali izjavama optuženih i/ili njihovih advokata.
- Drugi krug monitoringa medija potvrđuje uočeni trend da mediji u celini nisu proaktivni i da ne vide sopstveni interes u otkrivanju slučajeva korupcije i borbi protiv korupcije – umesto toga u određenim slučajevima se koriste kao oruđe u rukama određenih političkih ili ekonomskih interesa. Rezultat toga je nedostatak sveobuhvatne analize koja bi pružila jasniji uvid u postojeće stanje kada se govori o korupciji i načinima za njeno sprečavanje. Deo medija pokazuje selektivnost u odabiru slučajeva korupcije o kojima će izveštavati.

TELEVIZIJE

Monitoring je obuhvatio sledece elektronske medije/emisije: 1) RTS, Dnevnik 2, 19:30h, 2) TV Prva, Vesti, 19h, 3) TV Pink, Nacionalni dnevnik, 18:30h, 4) TV B92, Vesti, 18:30h, 5) TV SKY+, Vesti, 18h i 6) TV Vojvodina, Vojvodanski dnevnik, 22h.

Temu korupcije¹ u septembarskom mesecnom ciklusu pratili smo na: 1) RTS, 2) TV Prva i 3) TV Pink. U posmatranom periodu emitovana su ukupno 102 priloga koji su bili posveceni korupciji, od toga na RTS 34, na TV Prva 24, dok je TV Pink isprednjacio sa 44 priloga.

Oktobarski mesecni ciklus je pokrio: 1) TV B92, 2) TV SKY+ i 3) TV Vojvodina. Po broju priloga prednjaci TV SKY+ sa 68, neznatno zaostaje TV B92 sa 57, dok je TV Vojvodina zabeležila 24 priloga. To sve zajedno predstavlja 149 priloga, što je приметно više od 102 septembarska priloga. Dužina svih priloga po pojedinim televizijama data je u donjoj tabeli.

Kada je u pitanju korupcija, preovladujuće teme su zloupotreba javnih funkcija sa 20 priloga, zatim je tu kršenje zakona sa 11 priloga, dok je politički kapitalizam prisutan u 8 priloga.

S druge strane, među najučešćim temama u oblasti antikorupcije izdvajaju se istrage korupcije, u 62 priloga, dok su podjednako zastupljena sudjenja za korupciju (33 priloga), i ukazivanja na korupciju (29 priloga).

Tabela br. 1 - Ukupno trajanje priloga sa temom korupcije

	Ukupno trajanje priloga	
RTS	1:00:05	Septembar 2013.
PRVA	0:36:18	
PINK	1:23:50	
Ukupno	3:00:14	
B92	1:41:49	Oktobar 2013.
SKY+	1:28:24	
TV VOJVODINA	0:33:05	
Ukupno	3:43:19	

RTS1

U središnjoj informativnoj emisiji RTS1 tokom septembra su emitovana 34 priloga u kojima se govorilo o korupciji. Ukupno trajanje priloga je 01:00:05, a prosečno trajanje same emisije u tom periodu je 35 minuta. Nešto manje od trećine priloga predstavljeno je sa najavom na početku, dok je u prvih 10 minuta Dnevnika emitovano 12 priloga. Žanrovska struktura je očekivana, u 28 slučajeva to je bio izveštaj. U 21 prilogu prisutna je i izjava sagovornika, dok samo jedan prilog nije propracen sa vizuelnom pokrivalicom (bilo da se radi o slici ili snimku).

Priloge možemo razgraniciti na one koji se konkretno bave procesuiranjem dela za koja se sumnja da su koruptivna, a takvih je bilo najviše (ukupno 14). Preostali prilozima, na osnovu dominantnog konteksta²,

¹ U tekstu pod terminom korupcija podrazumevamo i priloge o korupciji i antikorupciji.

² U sklopu priloga, priča o korupciji može se različito kontekstualizovati, stoga se ukupan broj priloga ne mora podudarati sa zbirom priloga u određenom kontekstu. Isto važi i za vizuelnu opremljenost priloga.

raspoređeni su na sledeći način: analiza korupcije u kontekstu evrointegracija (4 priloga), dobrobit građana (8 priloga), borba protiv korupcije kao deo izgradnje i uspostavljanja institucija sistema (10 priloga), dok se u 12 priloga o modalitetima borbe protiv korupcije govori u kontekstu političkih nadmetanja. U 5 priloga nije se poštovala prezumpcija nevinosti³ lica koje su osumnjicene da su se bavile koruptivnim radnjama.

Radio Televizija Srbije je vreme posvećeno temi korupcije u septembru smanjila sa 1:25:20 u julu na 1:00:05. U poređenju sa drugim televizijama RTS1 je bio na nivou prosečno izdvojenog vremena za temu korupcije. U okviru tog vremena RTS1 se u najvećoj meri bavio izveštavanjem o slučajevima procesuiranja, dok tema prevencije korupcije skoro da nije bilo. Nešto manje od trećine priloga predstavljeno je sa najavom na početku, dok je u prvih 10 minuta emitovano 12 priloga.

Novousvojena Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije, kao i Akcioni plan za borbu protiv korupcije koji je stupio na snagu početkom septembra procenjena je na ovoj televiziji početkom septembra. Kao javni servis ova TV stanica bi trebalo da da veći doprinos ne samo kroz unapređenje istraživačkog novinarstva, koje je nedovoljno zastupljeno, već i kroz realizaciju emisija u okviru redovnog programa, ali i specijalnih emisija po ugledu na praksu koju RTS1 ima kada su u pitanju visoki državni funkcioneri, gde bi sagovornici bili predstavnici antikorupcijskih tela, uzbunjivaci, strani i domaći stručnjaci za borbu protiv korupcije i govorili ne samo o aktuelnom stanju korupcije, već o mogućnostima i dobrim praksama u borbi protiv korupcije. Prilika za tako nešto je propuštena prilikom saslušavanja Mladana Dinkica o slučaju Nacionalne štedionice, gde bi predstavnici Saveta za borbu protiv korupcije bili u prilici na državnoj televiziji predstaviti izveštaj o Nacionalnoj štedionici iz 2004. za šta do sada nije bilo prilike⁴.

Posmatrajuci predstavljanje aktera prema vremenu i konotaciji možemo zaključiti da je u monitorisanom periodu na RTS1 kao pozitivni akter koji je imao najviše vremena bila Vlada Republike Srbije, potom policija, organizacije civilnog društva, Srpska napredna stranka i Demokratska stranka. S druge strane, među onima koji su dobili više vremena, a negativno su predstavljani su: osumnjiceni i optuženi za korupciju, javna preduzeća i akteri iz inostranstva.

Tabela br. 2 - Vremenski najzastupljeniji akteri u izveštavanju RTS-a i ton predstavljanja

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Vlada Srbije	0:01:31	0:00:33	0:02:13	0:04:17
Policija	0:00:05	0	0:04:10	0:04:15
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	0:02:37	0:00:23	0:01:15	0:04:14
Javna preduzeća	0:03:32	0	0:00:19	0:03:51
OCD	0:00:06	0	0:02:50	0:02:56

Antikorupcijska i kontrolna tela su vremenski bila malo predstavljena, ali na pozitivan način, za razliku od pravosudnih organa koji su u polovini slučajeva bili predstavljani neutralno, a u drugoj polovini pozitivno. U okviru posmatranog vremena na RTS1 osumnjiceni i optuženi su u 2/3 vremena bili predstavljani na negativan način. Kada su u pitanju političke partije kao akteri, sve pomenute stranke na RTS1 (Srpska napredna stranka, Demokratska stranka, Socijalistička partija Srbije, Demokratska stranka Srbije i Liberalno demokratska partija Srbije) su predstavljene pozitivno.

³ Broj priloga u kojima nije poštovala prezumpcija nevinosti ne može se direktno stavljati u odnos sa brojem priloga iz razloga što u nekim priložima evidentiranje kršenja prezumpcije nevinosti nije bilo primenljivo. Prilog se naprosto nije neposredno odnosio na koruptivno delovanje aktera.

⁴ <http://www.antikorupcija-savet.gov.rs/izvestaji/cid1028-1313/izvestaj-o-nacionalnoj-sredionici>

Tabela br. 3 - Najprisutnije politicke partije na RTS1

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
SNS	0:00:20	0	0:01:56	0:02:16
DS	0:00:19	0	0:01:45	0:02:04

Priloge na RTS1 možemo razgraniciti na one koji se konkretno bave procesuiranjem dela za koja se sumnja da su koruptivna, a takvih je bilo najviše (ukupno 14). Preostali raspoređeni su na sledeći način: analiza korupcije u kontekstu evrointegracija (4 priloga), dobrobit građana (8 priloga), borba protiv korupcije kao deo izgradnje i uspostavljanja institucija sistema (10 priloga), dok se u 12 priloga o modalitetima borbe protiv korupcije govori u kontekstu političkih nadmetanja. U 5 priloga nije se poštovala prezumpcija nevinosti⁵ licnosti koje su osumnjicene da su se bavile koruptivnim radnjama.

TV Pink

Za razliku od RTS-a, TV Pink je u posmatranom periodu je povećao vreme koje je izdvojeno za temu korupcije (sa 0:54:52 povećano na 1:23:50). Tokom septembra ova televizija je emitovala ukupno 44 priloga, od čega je polovina bila emitovana u prvim minutima dnevnika. Kao i kod Dnevnika 2 RTS-a, središnja informativna emisija na TV Pink prosečno je trajala 35 minuta.

U posmatranom vremenskom okviru najzastupljeniji akter je bila vodica vladajuća stranaka koje je ujedno bila i najpozitivnije predstavljena akter u priložima na temu korupcije i to 100% u okviru 0:20:27! Na drugom mestu po zastupljenosti se nalazi Vlada Srbije koja je u okviru 0:09:21 čak 0:08:10 bila pozitivno predstavljena. Takođe, TV Pink je bio aktivan (medijski) učesnik u inicijativi za smenu gradonačelnika Beograda Dragana Đilasa, jer je upravo tema korupcije u Beogradu, zajedno sa korupcijom na lokalnim izborima bila druga po količini vremena na ovoj televiziji. Međutim, treba naglasiti da je u slučaju Pinka napravljena jasna distinkcija između negativnog vremena (0:11:15 od ukupno 0:11:29) koje je dato gradskoj upravi Beograda i gradonačelniku Đilasu, od izveštavanja o stranci kojoj pripada gradonačelnik Beograda, koja je predstavljena na relativno balansirani način u pogledu odnosa pozitivnog (0:3:23) i negativnog (0:3:05) vremena.

Sa strane negativnog predstavljanja, pored gradske uprave Beograda, treba istaći javna preduca koja su u okviru 0:09:55 sa 92% predstavljena negativno (0:09:08) i privatna preduca sa 0:04:46 od ukupno 0:07:26. Antikorupcijska tela su u okviru 46 sekundi bila pozitivno predstavljena 45 sekundi, za razliku od kontrolnih/regulatornih tela koje nisu uopšte pomenuta. Pred SNS i DS, ostale stranke nisu pominjane u priložima o korupciji.

Tabela br.4 - Najzastupljeniji akteri na TV Pink i vrednosni predznak

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
SNS			0:20:27	0:20:27
Lokalne samouprave	0:11:15		0:00:15	0:11:29
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	0:07:12	0:01:36	0:02:08	0:10:56
Javna preduzeca	0:09:08	0:00:06	0:00:41	0:09:55
Vlada Srbije	0:00:30	0:00:42	0:08:10	0:09:21

Tabela br.5 - Najzastupljenije politicke partije na TV Pink

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
DS	0:03:23		0:03:05	0:06:28

⁵ Broj priloga u kojima nije poštovana prezumpcija nevinosti ne može se direktno stavljati u odnos sa brojem priloga iz razloga što u nekim priložima evidentiranje kršenja prezumpcije nevinosti nije bilo primenjivo. Prilog se naprosto nije neposredno odnosio na koruptivno delovanje aktera.

Kada je u pitanju žanrovska struktura, dominira izveštaj (31 prilog), vesti je bilo 10, a preostala tri priloga su bila urađena u obliku intervjua. U 21 prilogu imamo izjavu sagovornika, dok su 42 priloga pokrivena vizuelnim sadržajem. TV Pink je korupciju najviše smeštao u kontekst međupartijskog suceljavanja (24 priloga) i predocavanja procesuiranih slučajeva (19 priloga). U značajnom broju priloga, u njih 16, nije poštovana pretpostavka nevinosti za aktere iz priloga.

TV Prva

Ova televizija ima najkraci informativni program od svih posmatranih televizija. I na ovoj televiziji sa nacionalnom frekvencijom je došlo do smanjenja obima izveštavanja o korupciji sa 0:53:14 u julu na 0:36:18 u septembru. U septembru centralne Vesti na TV Prva prosečno su trajale 20 minuta. U toj informativnoj emisiji prikazano je, u odnosu na prethodne dve televizije, znatno manje priloga u kojima je pominjana korupcija (ukupno 24). Saglasno tome, i ukupna dužina priloga je ispod prosečnih 0:36:18. U najavi emisije prisutno je 11 priloga, a u prvih deset minuta prikazano je 16 priloga. Formu izveštaja imalo je 20 priloga, dok je kratkih vesti bilo četiri. Na izjave sagovornika naišli smo u 16 priloga, dok samo jedan prilog nije bio sa pokrivalicom. Pominjanje korupcije je najviše i ravnomerno zastupljeno u kontekstu političkih nadgornjavanja i konkretnih slučajeva procesuiranja osumnjiceni za korupciju (po 10 priloga). Prezumpcija nevinosti nije se poštovala u svakom četvrtom prilogu.

U analiziranim priložima najviše su zastupljeni osumnjiceni i optuženi za korupciju, uz napomenu da polovina vremena neutralno konotirana (0:02:34 od 0:06:03), potom Vlada Srbije koja je pozitivno predstavljena (0:01:039 od 0:02:28), javne ustanove (0:01:22 /0:01:31) i Srpska napredna stranka koje je dominantno pozitivno predstavljena (0:01:13 od 0:01:21). Među značajno zastupljenim akterima se nalazi i lokalna samouprava (Beograda) koja je negativno predstavljana sa 0:00:40 od ukupno 0:01:18.

Tabela br. 6 - Najzastupljeniji akteri na TV Prva i ton predavljanja

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	0:02:32	0:02:34	0:00:57	0:06:03
Vlada Srbije	0:00:49		0:01:39	0:02:28
Javna preduzeća	0:01:41		0:00:27	0:02:08
OCD			0:02:00	0:02:00
Javne ustanove – zdravstvo, školstvo	0:00:09		0:01:22	0:01:31

Antikorupcijska tela i uzbunjivaci su samo po jednom pomenuti i to u pozitivno kontekstu, dok regulatorna nisu ni pomenuta u posmatranom periodu. Od ukupno 39 sekundi koliko je bilo zastupljeno na Prvoj, pravosuđe je u 30 sekundi bilo neutralno predstavljeno.

Izuzev napred navedene Srpske napredne stranke i Demokratske stranke koja je negativno predstavljena sa 0:01:05 od ukupno 0:01:23 vremena, ostale stranke nisu bile predstavljene na TV Prva u posmatranom vremenu. Za razliku od TV Pink Demokratska stranka je više negativno predstavljane od lokalne samouprave na čijem celu se nalazi njen predsednik.

Tabela br. 7 - Najprisutnije političke partije

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
DS	0:01:05	0:00:05	0:00:13	0:01:23
SNS	0:00:03	0:00:05	0:01:13	0:01:21

TV B92 je povećala ukupno vreme posvećeno korupciji. Tako je sa julskih 1:38:18 povećano na septembarskih 1:41:49 u okviru 57 priloga. Najavu na početku centralne informativne emisije TV B92 zavredilo je 15 priloga, dok je 18 priloga emitovano u prvih 10 minuta dnevnika. Njegovo prosečno trajanje dostiže 39 minuta.

Kada se posmatraju vreme i procenat pozitivnog vremena dolazimo do zaključka da je Srpska napredna stranka sa 85% pozitivnog vremena od ukupno 0:03:14. Izuzev Srpske napredne stranke ostali akteri su relativno balansirano predstavljeni. Tako je od ukupno 0:09:55 vremena Vlada 49,9% negativno, a 41,3% pozitivno predstavljena. Od ukupno 0:09:37 vremena koliko su dobili na B92 osumnjicena i optužena lica za korupciju su takode imala balansirano izveštavanje, jer su 28% (0:03:45) negativno predstavljeni, 39% (0:03:45) neutralno i 32% (0:03:07) pozitivno. Najnegativniju konotaciju imaju javna preduzeca sa 91% (0:02:30). Za razliku od javnih privatna preduzeca su u 54% (0:01:35) vremena negativno predstavljeni.

Tabela br. 8 - Najzastupljeniji akteri na TV B92 i ton predstavljanja

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Vlada Srbije	0:04:57	0:00:52	0:04:06	0:09:55
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	0:02:44	0:03:45	0:03:07	0:09:37
Privatna preduzeca	0:03:38	0:01:35	0:01:29	0:06:42
URS	0:01:04	0:02:17	0:02:40	0:06:01
DS	0:02:53		0:02:35	0:05:28

Kada su u pitanju antikorupcijski organi oni su dobili samo 45 sekundi u kojima su pozitivno predstavljeni. Za razliku od njih kontrola tela koja su negativno predstavljena u okviru ukupnih 0:01:00. Stoprocentno pozitivno predstavljanje smo uocili i kod uzbunjivaca/žrtva korupcije.

Od stranaka na B92 u posmatranom periodu znacajnije su bile zastupljeni URS sa 0:06:01, od cega je 44,3% (0:02:40) pozitivno, a 38% (0:02:18) neutralno, a samo 17,7% (0:01:04) negativno. Ovaj nalaz treba posmatrati kroz cinjenicu da je navice deo ovog vremena posvecen izveštavanju o davanju izjave predsednika URS-a, Mladana Dinkica u MUP-u kao da i novinari ove televizije nisu kao izvor detaljnije predstavili nalaze Izveštaja Saveta za borbu protiv korupcije koji je inicirao ovaj slucaj, vec je izveštavanje bilo u funkciji promocije i „dokazivanja“ nevinosti nekadašnjeg guvernera i ministra Dinkica. Pored URS-a, Demokratska stranka je bila znacajnije zastupljena sa 0:05:28, od toga 52% (0:02:53) negativno, a 0:02:35 ili 47% negativno. Povezano sa temom korupcije na nivou Beograda cije gradonacelnik ujedno i predsednik vodece opozicione stranke na B92 ova tema je dobila 38 sekundi od doga je 34 negativno konitirano.

Tabela br. 9 - Zastupljenost Srpske napredne stranke

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
SNS	0:00:29		0:02:45	0:03:14

Izveštaj je dominantan žanr (42 priloga), vesti je bilo skoro cetiri puta manje (13 priloga). Nadalje, 51 prilog potkrepljuje vizuelna pokrivalica, a u nešto više od polovine slucajeva u prilogu je prisutna i izjava sagovornika. TV B92 je veliku pažnju posvetila predstavljanju procesuiranih slucajeva (27 priloga), dok je u 19 priloga korupcija stavljena u okvir aktuelnih stranackih borbi. U zanemarljivom broju priloga korupcija se udenula u kontekst evrointegracionih procesa. I na ovoj televiziji smo zatekli priloge (ukupno 11) u kojima se nije uvažila pretpostavka nevinosti nekog od aktera.

TV SKY+

SKY+ televizija je u poređenju sa avgustom kada je o korupciji izveštavla nešto više od pola sata (0:30:42), u septembru tri puta povećala izveštavanje i ono iznosi 1:28:24. Od posmatranih televizija, uključujući septembar i oktobar, Sky+ je imala najviše priloga (ukupno 68) koji su se doticali teme korupcije. Od ukupnog broja 17 priloga je imalo najavu na početku emisije.

Najviše vremena na ovoj televiziji su imali Vlada Srbije sa 0:11:17 a od toga je pozitivno vreme je nešto više od pola (0:06:19), zatim pravosuđe koje bilo zastupljeno sa 0:09:21 od čega je negativno konotirano vreme 0:07:36. Civilno društvo je u okviru šest minuta, predstavljeno neutralno (0:03:16) odnosno pozitivno (0:02:44). SKY+ je televizija koja je nešto više vremena 0:03:19 dala uzbunjivcima i žrtvama korupcije, a od toga je njihovo pozitivno vreme 0:03:15 ili 98%. Javna preduzeća su na ovoj negativno predstavljena, jer je polovina vremena u kojim se spominju negativno konotirana (0:01:59 od 0:03:19).

Tabela br. 10 - Najzastupljeniji akteri na TV SKY+ i ton predavljanja

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Vlada Srbije	0:02:34	0:02:23	0:06:19	0:11:17
Ostali	0:00:59	0:00:52	0:07:33	0:09:25
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	0:07:36	0:00:47	0:00:58	0:09:21
OCD		0:03:16	0:02:44	0:06:00
Sud/advokati/tužilaštvo	0:01:01	0:01:47	0:00:57	0:03:45

Antikorupcijska tela su u septembru na SKY+ bila prisutna sa deset sekundi od toga sedam sekundi neutralno.

Što se tice stranaka, Nova Srbija sa ukupno 0:03:28, odnosno 0:02:15 negativnog vremena, je najzastupljenija politička stranka. Njoj uz rame je Socijalistička partija Srbije sa 0:02:19, koja je pozitivno predstavljena u okviru 0:01:49. Demokratska stranka je bila zastupljena sa ukupno tri negativne sekunde.

Tabela br. 11 - Najprisutnije političke partije

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
DS	0:02:15	0:00:37	0:00:36	0:03:28
SNS	0:00:04		0:03:15	0:03:19

Kada je u pitanju žanrovski profil i ovde preovladuju izveštaji (50 priloga), dok je bilo i 18 vesti. Svi prilozima su pokriveni slikom ili snimkom, a u polovini njih je prisutna izjava sagovornika. Skoro polovina priloga je raspoređena u prvih 10 minuta emisije, koje su u posmatranom periodu u proseku trajale 32 minuta. Procesuiranje osumnjiceni i ovde predstavlja preovladujući kontekst u kome se govori o korupciji, a potom sledi okvir stranackog nadmetanja. U slučaju TV Sky+ zaticemo najravnomerniju distribuciju kada je rec o širem okviru pominjanja korupcije. Na kraju, isticemo da se u 13 priloga nije poštovala prezumpcija nevinosti nekog od aktera.

TV Vojvodina

TV Vojvodina je u septembru temi korupcije posvetila 0:33:05, a u avgustu 00:32:19 u okviru 24 priloga. Ukupna dužina svih priloga je 0:33:05, a prosečno trajanje emisije dostizalo je 35 minuta. Kod 6 priloga imamo najavu na početku, dok je u prvih 10 minuta dnevnika emitovano više od polovine priloga. Najveći broj priloga je imao formu izveštaja (ukupno 16), a svi preostali prilozima su bili u formi vesti. Vizuelnu pokrivalicu je sadržalo 22 priloga, a u polovini od ukupnog broja nailazimo na izjavu sagovornika. Na TV

Vojvodina se u najvećem broju priloga (ukupno 8) govor o korupciji smešta u kontekst političkih optuživanja. Među svim priložima samo se u dva slučaja krši pretpostavka nevinosti.

Najzastupljeniji akter na pokrajnskom javnom servisu na temu korupcije su bili osumnjiceni i optuženi (0:04:06), koji su 60,2% imali negativnog, a 27,6% pozitivnog vremena. Na drugom mestu po prisutnosti je Vlada Srbije sa 0:03:01 koja je balansirano predstavljena 0:01:21 pozitivno i 0:01:18 negativno. Pravosuđe je na TV Vojvodini predstavljeno na pozitivan način jer je 80,5% od 0:01:58 pozitivno vreme. S druge strane, najnegativnije su predstavljena privatna preduzeća. Naime, 86,9% od 0:02:56 je negativno vreme koje su privatne kompanije dobile, za razliku od javnih koje nisu ni pomenute u kontekstu korupcije tokom posmatranog vremena.

Tabela br. 12 - Najzastupljeniji akteri na TV Vojvodine i ton predstavljanja

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	0:02:27	0:00:30	0:01:08	0:04:06
Vlada Srbije	0:01:22	0:00:18	0:01:21	0:03:01
Privatna preduzeća	0:02:33	0:00:09	0:00:14	0:02:56
Sud/advokati/tužilaštvo	0:00:22	0:00:01	0:01:35	0:01:58
DS	0:00:31	0:00:02	0:01:08	0:01:41

Trend mininlanog predstavljanja antikorupcijskih tela zadržan je i na TV Vojvodina, gde su oni dobili tri pozitivne sekunde. Za razliku od antikorupcijskih tela, kontrolna tela su dobila 34 negativne sekunde od isto toliko ukupnih. Za uzbunjivace i žrtve korupcije na ovoj televiziji je dato (samo) deset sekundi.

Srpska napredna stranka je na TV Vojvodina predstavljena na pozitivan način. Od celih 0:01:12, 86,1% od ukupnog vremena je pozitivno. Pozitivan trend je konstatovan i kod Demokratske stranke (67,3% od 0:01:41), Ujedinjenih regiona Srbije (57.6% od 0:01:29) i Socijalističke partije Srbije koja je dobila 28 pozitivnih ukupnih sekundi.

Tabela br. 13 - Najzastupljenije političke partije na TV Vojvodina

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
URS	0:00:20	0:00:22	0:00:57	0:01:39
SNS	0:00:10		0:01:02	0:01:12

ŠTAMPA

Kada je u pitanju štampa, u septembru smo pratili dnevne listove: Politika, Blic i Kurir. Zbirno govoreći, u 470 članaka se pominjala tema korupcija, od toga najviše u Politici (166), dok je nešto manje bilo u Kuriru (155) i Blicu (149). Ukupna površina tekstova u svim novinama je 157139 cm², što predstavlja, ilustracije radi, 131 stranu dnevnika Politika.

U oktobru su analizirani sledeći dnevnik: Naše novine, Informer i Vecernje novosti. Ukupan broj članaka u oktobru je 431, a njihova površina iznosi 118164 sm². Ta površina ekvivalentna je Politici od 98 strana. U odnosu na septembar, primetan je pad ne toliko u broju članaka, koliko u ukupnoj površini koja se posvetila temi korupcije.

Dominantne teme kada se govori o korupciji su: korupcija kao društveni fenomen (60 tekstova), politički kapitalizam (51 tekst) i zloupotreba javnih funkcija (43 teksta).

Najučestalije teme u domenu antikorupcijskih napisa su: istrage korupcije (201 tekst), sudjenja za korupciju (98 tekstova) i ukazivanje na korupciju (122 teksta).

U posmatranim novinama dominira informativan i negativan (nekritički) diskurs uz napomenu da su Politika, Naše Novine i Novosti u većoj meri od Kurira, Blica i Informera izveštavale balansirano. Trend zamene istraživačkog novinarstva senzacionalizmom se nastavlja i ovom krugu monitoringa. Neimenovani izvori su i dalje prisutni kao značajan izvor u tekstovima koji se bave temom odgovornosti za konkretne slučajeve korupcije ili optužbama visokih zvaničnika i funkcionera. Primetno je malo, odnosno skoro nikakvo korišćenje dokumenta dobijenih po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.

Politika

U svom izveštavanju tokom jula Politika je temi korupcije posvetila ukupno 53 strane izvesti okviru 194 priloga, dok je u septembru objavila 166 tekstova na približno 43 strane.

U okviru aktera sa najviše prostora su podjednako zastupljeni oni koji o kojima je Politika pisala pozitivno i negativno. Pozitivno su predstavljani Vlada (3159/5651)⁶, organizacije civilnog društva (2660,0/3865,0) i antikorupcijska tela (1987/2399). Negativno su predstavljani: osumnjiceni i optuženi u korupciji (2896/3568), privatna preduzeća, (1819/2276), javna preduzeća (1560/1823) i Demokratska stranka (894/1334).

Tabela br. 14 - Najzastupljeniji akteri u Politici i ton predstavljanja (površina u cm²)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Vlada Srbije	2121.0	371.0	3159.0	5651.0
OCD	423.0	782.0	2660.0	3865.0
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	2896.0	251.0	421.0	3568.0
Ostali	1207.0	982.0	574.0	2763.0
Akteri iz drugih zemalja	1848.0	237.0	666.0	2751.0

Tabela br. 15 - Najzastupljeniji akteri u Politici i ton predstavljanja (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Vlada Srbije	28	18	39	85
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	47	6	4	57
Akteri iz drugih zemalja	29	10	18	57
OCD	9	9	22	40
Sud/advokati/tužioci	3	19	15	37

Pored antikorupcijskih tela koja su značajno i pozitivno predstavljena u Politici, kontrolna tela značajno manje predstavljena sa 164 od toga je pozitivan prostor 83.4%, dok su uzbunjivaci i žrtve korupcije

⁶ Odnos pozitivno/ukupno

predstavljene sa 246 prostornih jedinica od kojih su sve pozitivne. Pravosuđe kao akter u borbi protiv korupcije je predstajeno pozitivno na 71,3% prostora od ukupnih 487.

Neimenovani izvori kao akter su u stoprocentnom iznosu bili predstavljeni na 572 kvadrana milimetra.

Što se tice političkih stranaka pozitivno je predstavljena Srpska napredna stranka sa 62,8% prostora u okviru 285, dok su ostale stranke negativno konotirane već pominjanja Demokratska stranka, Liberalno demokratska partija Srbije sa 78,9% negativnog prostora u okviru 75, Ujedinjeni regioni Srbije sa dve jedinice negativnog prostora i Socijalistička partija je 75,3% na 81, 67.

Tabela br. 16 - Najzastupljenije partije u Politici (površina u cm²)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
DS	894,0	97,0	343,0	1334,0
SNS	51,0	55,0	179,0	285,0

Tabela br. 17 - Najzastupljenije političke partije (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
DS	19	4	6	29
SNS	4	3	6	13

U 30 slučajeva na tekst je skrenuta pažnja najavom na prvoj strani novine, pri čemu je 25 najava opremljeno i fotografijom. U žanrovskoj strukturi dominira izveštaj (62 napisa), dok je vesti i članaka bilo po 39. Ostalih žanrova je bilo znatno manje, pa smo tako imali osam intervjua, i po šest kolumni i komentara. Najveći broj tekstova potpisan je imenom i prezimenom autora (62), dok je početnim slovom imena i prezimenom potpisano njih 36. Bez potpisa je bilo ukupno 11 tekstova. Samo kod pet tekstova naišli smo na senzacionalistički⁷ naslov. Manje od polovine tekstova (njih 70) proračeno je fotografijom nekog od aktera. Najzastupljeniji kontekst u kom se govori o korupciji je procesuiranje slučajeva korupcije (63). Značajan broj tekstova o korupciji (48) kontekstualizovan je u narativ borbe za uspostavljanje institucija sistema. Politička sučeljavanja, sa 38 tekstova, i dobrobit građana, sa 34 teksta, bili su čest okvir govora o korupciji. U približno svakom četvrtom tekstu nije se poštovala prezumpcija nevinosti.

Blic

Blic je na zbirnih 70 strana objavio 209 tekstova tokom jula za razliku od septembra kada je na približno 47 strana imao tekstova 149, od koji su najavu na prvoj strani imalo je 28 napisa, dok je 21 najava proračena fotografijom.

Za razliku od Politike gde je postojao balans kada je u pitanju pozivno i negativno izveštavanje na temu korupcije u septembarskim izdanjima Blica dominiraju tekstovi u kojima su akteri negativno konotirani.

Medu pozitivno konotiranim akterima dominiraju lokalna samouprava (Beograd) sa 1506 pozitivnih jedinica od ukupno 2357 i kontrolna tela (712/1192). Medu negativno konotiranim najviše prostora su dobili Vlada Srbije koja je 2145 jedinica površne predstavljena na negativan način što je 53.5% od ukupne površine (4006). Na drugom mestu su osumnjiceni sa 78% negativnog prostora od ukupnih 3537. Treći po redu su akteri iz inostranstva sa ukupnih 2611 od čega je dve trećine (64%) negativno. Kao negativni akteri su

⁷ Pod senzacionalističkim naslovom podrazumevali smo naslove koji izrazito nastoje da privuku opštu pažnju i uzburkaju emocije čitaoca, a da, pri tome, njihov sadržaj u potpunosti ne korespondira sa sadržajem teksta.

predstavljani i javne ustanove (2332/2589), privatna preduzeća (1368/1496) i Demokratska stranka (770/1086)

Tabela br. 18 - Najzastupljeniji akteri u Blicu i ton predstavljanja (površina u cm²)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Vlada Srbije	2145,0	551,0	1310,0	4006,0
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	2761,0	515,0	261,0	3537,0
Akteri iz drugih zemalja	1670,0	188,0	753,0	2611,0
Javne ustanove - zdravstvo školstvo	2332,0	59,0	198,0	2589,0
OCD	409,0	442,0	1506,0	2357,0

Tabela br. 19 - Najzastupljeniji akteri u Blicu i vrednosni predznak (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Vlada Srbije	37	22	32	91
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	47	5	2	54
Sud/advokati	8	25	9	42
OCD	8	7	16	31
Policija	11	7	8	26

Pored kontrolnih tela koji su znacajno i veoma pozitivno predstavljeni, antikorupcijska tela su takode pozitivno predstavljena ali u nešto manjoj meri (330/363). Isto važi i za žrtve korupcije i uzbunjivace koji su predstavljeni na ukupno 668 jedinica površine od toga su pozitivno predstavljeni na 618 ili 92,5% od ukupnog prostora. Pravosude u Blicu je predstavljeno na relativno balansiran način. Od ukupnih 358cm², 134 je negativno, a 170 je neutralno.

Kao i u slučaju Politike neimenovani izvori su u stoprocentnom iznosu pozitivno predstavljeni (124/124)

Pored Demokratske stranke koja je znacajno i negativno predstavljena, negativno ali u manjem obimu su predstavljene Nova Srbija (257/257) i Socijalistička partija Srbije (43/46), za razliku od Srpske napredne stranke koja je sa 77,6% pozitivno predstavljena na ukupnih 720 ili Liberalno demokratske partije koja je dobila svih pozitivnih 20 jedinica prostora.

Tabela br. 20 - Najzastupljenije partije (površina u cm²)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
DS	770,0	124,0	192,0	1086,0
SNS	161,0		559,0	720,0

Tabela br. 21 - Najzastupljenije političke partije (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
DS	11	4	3	18
SNS	2	0	6	8

U žanrovskom pogledu, Blic je obeležen vestima i izveštajima (po 52 teksta). Punim imenom i prezimenom autora potpisan je 61 tekst, dok su 52 teksta ostala nepotpisana. U 21 tekstu naslov je senzacionalistički uoblicen. Fotografijom aktera opremljeno je više od polovine (90) ukupnog broja napisa. O korupciji se najviše govorilo u tekstovima koji su se bavili procesuiranjem određenih slučajeva (88), dok znatno zaostaju svi ostali narativni konteksti. Nepoštovanje prezumpcije nevinosti evidentirano je u 53 napisa.

Kurir

Tokom jula Kurir je na zbirnih 105 stranica posvećenih korupciji objavilo 167 priloga, dok je u septembru objavio 155 napisa u kojima se pominje korupcija. Zbrajanjem svih tekstova dolazimo do površine od 69789 cm², što čini 119 strana. Na prvoj strani najavljena su 44 teksta, a skoro sve najave su opremljene i fotografijom.

Kao i u slučaju Blica i Kurir ima više značajno više negativnih nego pozitivnih aktera među onima o kojima je najviše izveštavao na temu korupcije. "Pozitivci" na stranicama Kurira su neimenovani izvori koji su predstavljani pozitivno sa 79,9% na 7755 kvadratnih milimetara, a zatim slede kontrolna tela (164/171) i antikorupcijska tela (830/884) koji su značajno manje predstavljani.

Na strani "negativaca" su: policija (8496/10581), osumnjiceni/optuženi za korupciju (8621/10736), Vlada Srbije (4323/6875), Demokratska stranka (3551/3845) javna preduzeća (2943/3969), privatna preduzeća (2849/3553) lokalna samouprava (2727/3018) i Skupština Srbije (1436/1523).

Tabela br. 22 - Najzastupljeniji akteri u Kuriru i ton predavljanja (površina)⁸

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
OCD	10224,0	347,0	2124,0	12695,0
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	8621,0	1065,0	1050,0	10736,0
Policija	8469,0	309,0	1803,0	10581,0
Neimenovani akter	383,0	1178,0	6194,0	7755,0
Vlada Srbije	4232,0	950,0	1693,0	6875,0

Tabela br. 23 - Najzastupljeniji akteri u Kuriru i ton predavljanja (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Vlada Srbije	36	27	27	90
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	62	11	3	76
OCD	42	8	19	69
Policija	33	6	11	50
DS	33	10	4	47

Pored pozitivne konotacije i značajnije pristutnosti antikorupcijskih i kontrolnih tela, na stranicama Kurira takode su pozitivno, ali ne tako puno, predstavljeni uzbunjivaci sa 561 jedinica prostora, od toga 390 pozitivno, ali i 170 negativno. Ova vrsta relativnog balansa koja postoji kod uzbunjivaca prisutna je i kod pravosuda gde je od ukupnih 1406, 645 negativno konotirano, a 641 pozitivno.

Pored demokratske stranke koja je i u Kuriru značajno negativno predstavljena, na stranicama Kurira su u negativnom kontekstu pomenute Socijalistička partija Srbije sa 99,8% negativnog prostora od ukupnih 559, Demokratska stranka Srbije sa 95,4% na 475 jedinica prostora i Liberalno demokratska stranka sa 78,2% na 174 jedinica prostora.

Tabela br. 24 - Najzastupljenije partije (površina u cm²)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
DS	3551,0	228,0	66,0	3845,0

⁸ Kategorijom OCD obuhvaćeni su: stručnjaci/eksperti, javne ličnosti, sindikati, NVO.

URS	591,0		129,0	720,0
-----	-------	--	-------	-------

Tabela br. 25 - Najzastupljenije političke partije (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
SNS	2	2	8	12

Dominira forma izveštaja (70 tekstova), članak je zastupljen sa 38 tekstova, dok je vesti bilo 27. Naišli smo na 44 teksta koji nisu potpisani, dok je u 52 slucaja u potpisu navedena redakcija. Samo je 30 tekstova potpisano punim imenom i prezimenom novinara. U izrazito velikom broju slucajeva tekstovi su opremljeni fotografijom aktera, dok su senzacionalisticki naslovi zabeleženi u 53 napisa. O korupciji se najviše pisalo u okviru predocavanja procesuiranih slucajeva (65 tekstova), dok je samo jedan manje zabeležen u kontekstu politickih sukobljavanja. Kurir je osoben po tome što se u nadprosecnom broju tekstova (ukupno 96) nije uvažila pretpostavka nevinosti nekog od aktera.

OKTOBAR

Naše novine

Naše novine su u oktobru objavile 139 tekstova koji su se doticali korupcije. Ukupna površina iznosi 42197cm², što je nekih 48 strana. Na prvoj strani je najavljeno 26 napisa, a 22 najave su sadržavale fotografije. Kada su u pitanju žanrovske odrednice, približno polovina svih tekstova je zaodnuta u formu izveštaja, dok je upola manje bilo vesti (35). Slicno Kuriru, i u Našim novinama ima primetan broj nepotpisanih tekstova (59), dok je njih 44 potpisano imenom i prezimenom. Nije manjkalo ni tekstova sa senzacionalistickim naslovom (ukupno 34). Najveci broj tekstova (117) propracen je fotografijama. Predstavljanje procesuiranih slucajeva je okvirna tema u 69 napisa, dok se politicka kompeticija javlja kao širi kontekst pisanja o korupciji u 53 teksta. Najzad, u 58 napisa se ne poštuje prezumpcija nevinosti aktera.

Tabela br. 26 - Najzastupljeniji akteri u Našim novinama i ton predstavljanja (površina u cm2)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	3781,0	979,0	415,0	5175,0
Vlada Srbije	2212,0	349,0	2392,0	4953,0
URS	1256,0	85,0	1026,0	2367,0
Privatna preduzeca	663,0	364,0	162,0	1189,0
DS	361,0	414,0	325,0	1100,0

Tabela br. 27 - SNS (površina)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
SNS	498,0	44,0	154,0	696,0

Tabela br. 28 - Najzastupljeniji akteri u Našim novinama i ton predstavljanja (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Vlada Srbije	39	15	33	87
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	59	12	3	74
Sud/advokati	5	22	20	47
DS	12	7	10	29

Privatna preduzeca	17	5	2	24
--------------------	----	---	---	----

Tabela br. 29 - Najzastupljenije političke partije (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
SNS	6	4	6	16

Informer

Informer u oktobru donosi 127 tekstova u kojima se pominje korupcija. Površina tih tekstova je 40021 cm², što čini 61 stranu. Približno trećina tekstova (43) najavljena je na naslovnoj strani, od kojih je njih 36 opremljeno i fotografijom. Žanrovska distribucija je srazmerno asimetrična: prevladuju izveštaji (59), slede vesti (33), a učešću su zavredili pominjanje i članci (18). Imamo značajan broj nepotpisanih tekstova (40), dok je nešto više tekstova potpisano inicijalima (47). Fotografijom je opremljeno 105 tekstova, a trećina od ukupnog broja napisa (42) ima senzacionalistički naslov. Kada razmatramo širi kontekst u kome se govori o korupciji, to je u 55 tekstova predstavljanje procesuiranih slučajeva, dok je u dva teksta manje to politička borba. U polovini tekstova ne uvažava se prezumpcija nevinosti aktera.

Tabela br. 30 - Najzastupljeniji akteri u Informeru i ton predstavljanja (površina u cm²)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	5637,0	692,0	53,0	6382,0
Vlada Srbije	2218,0	220,0	2493,0	4931,0
URS	1714,0	537,0	119,0	2370,0
Privatna preduzeca	1541,0	574,0	31,0	2146,0
Javna preduzeca	1761,0		206,0	1967,0

Tabela br. 31 - Najzastupljenije partije (površina u cm²)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
DS	1060,0	262,0	287,0	1609,0

Tabela br. 32 - Najzastupljeniji akteri u Informeru i ton predstavljanja (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Vlada Srbije	31	15	34	80
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	58	15	2	75
OCD	2	11	21	34
Sud/advokati	3	21	8	32
DS	17	8	6	31

Tabela br. 33 - Najzastupljenije političke partije (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
SNS	9	0	10	19

Vecernje Novosti

Od dnevnih novina koje smo posmatrali u oktobru Vecernje novosti su brojem tekstova isprednjacile. Objavljeno je 165 tekstova, čija je ukupna površina 35946 cm², što čini 34 strane. Za 31 napis imamo najavu

na prvoj strani, a u 21 navrat najava je propracena fotografijom. U žanrovskom smislu, Vecernje novosti su obeležili izveštaji (82), potom slede vesti (42) i clanci (19). Od ukupnog broja tekstova njih 30 nema potpis, dok je u 64 slucaja tekst potpisan inicijalima. Fotografijama aktera propraceno je 97 napisa. Vecernje novosti su se klonile senzacionalistickih naslova, o cemu svedoci broj (11) takvih tekstova. Pisanje o korupciji je u 91 tekstu smešteno u kontekst pracenja procesuiranih slucajeva, dok je u više nego dvostruko manje napisa (42) uokvireno politickim suceljavanjem. U 37 tekstova govor o korupciji je umetnut u narativ o dobrobiti gradana. U nešto manje od cetvrtine ukupnog broja tekstova (38) nije se poštovala norma o pretpostavci nevinosti.

Tabela br. 34 - Najzastupljeniji akteri u Vecernjim novostima i ton predavljanja (površina u cm²)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	3692,0	1404,0	16,0	5112,0
Akteri iz drugih zemalja	1685,0	70,0	1126,0	2881,0
Vlada Srbije	741,0	335,0	1619,0	2695,0
Ostali	1450,0	248,0	228,0	1926,0
Sud/advokati/tužilaštvo	59,0	352,0	921,0	1332,0

Tabela br. 35 - Najzastupljenije partije (površina u cm²)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
URS	126,0	398,0	173,0	697,0
SNS	40,0	132,0	389,0	561,0

Tabela br. 36 - Najzastupljeniji akteri u Vecernjim novostima i vrednosni predznak (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
Osumnjiceni/okrivljeni/optuženi	73	14	2	89
Vlada Srbije	27	16	35	78
Sud/advokati	5	34	34	73
Akteri iz drugih zemalja	20	3	12	35
Policija	10	3	15	28

Tabela br. 37 - Najzastupljenije politicke partije (broj pojavljivanja)

	Negativno	Neutralno	Pozitivno	Ukupno
SNS	5	8	10	23
DS	10	6	5	21

Televizije

Ø Iako je na posmatranim televizijama izveštavalo o svim relevantnim antikorupcijskim događajima, u odnosu na prošli krug monitoringa došlo je do (neznatnog) smanjenja obima izveštavanja o korupciji i borbi protiv korupcije (RTS i Prva). U okviru tako smanjenog vremena najzastupljeniji akteri na svim televizijama bili su Vlada Srbije i osumnjiceni i optuženi za korupciju. Među posmatranim televizijama utvrdili smo postojanje onih koji su znacajno pozitivno i znacajno negativno predstavljeni uz odustvo neutralnosti. To je za poslednicu imalo da su na nekim televizijama neki akteri bili promovisani, a nek bili predmet negativne kampanje. Kao pozitivci predstavljeni su Vlada Srbije, Srpska napredna stranka i policija, a negativci osumnjiceni/optuženi javna i privatna preduzeća, Demokratska stranka, lokalna samouprava (Beograda). Treba istaci da je

SNS kao vodeća stranka vladajuće koalicije od strane medija pretvorena i u vodećeg borca protiv korupcije (Pink i B92).

- Ø Antikorupcijska tela su predstavljena pozitivno, ali minorno, mada njihov rad i informacije koje poseduju (posebno Agencija za borbu protiv korupcije, Državni revizor, Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka od lica i Savet za borbu protiv korupcije – 24 izveštaja o slučajevima korupcije) mogu biti značajna inspiracija i izvor za kreiranje TV sadržaja u okviru informativnih emisija. Što se tiče obima i tonaliteta, isto važi i za uzbunjivace, odnosno pravosuđe koje je u nešto većoj meri predstavljeno, mada ne uvek, značajno pozitivno.
- Ø Kada su u pitanju osumnjiceni/optuženi za korupciju oni su po pravilu predstavljeni na izrazito negativan način, čime se stvara slika da su oni unapred osuđeni, tj. stvara se mnjenje da bi sve osim pravosnažne presude dovelo u pitanje integritet i zakonitost sudskog postupka. Ovakom stanju doprinose same TV koje se zadržavaju na informativnom pristupu tačnije na jednostranom prenošenju zvaničnih saopštenja policije i/ili tužilaštva, uz malo ili nikakvo iznošenje argumentacije druge strane, tačnije (advokata) osumnjicenog ili optuženog. Ovome treba dodati da se odlazak osumnjicenog u pritvor predstavlja kao odlazak na odsluženje već donete (medijski) presude.
- Ø U prilog napred navednom nalazu govori podataka o prisutnosti kršenja pretpostavke nevinosti pri izveštavanju o slučajevima korupcije. Ovo dodatno treba da zabrine, jer se radi o priložima koji su informativnog karaktera, u kojima bi trebalo da je doprinos novinara minimalan.
- Ø Ono što smanjuje integritet izveštavanja o korupciji, a što je prisutno na svim televizijama izuzev RTS-a, je činjenica da se u značajnoj meri borba protiv korupcije stavlja u kontekst (dnevno)-političke borbe. Na taj način se stvara slika da je borba protiv korupcije instrument borbe za vlast, a ne način borbe za vladavinu prava i sankcionisanje počinilaca koruptivnih dela. U prilog ovome govori nalaz da su političke stranke značajan akter u priložima na temu korupcije. Njihova prisutnost je veća od prisutnosti antikorupcijskih i kontrolnih/regulatornih tela. Tako, s jedne strane imamo Srpsku naprednu stranku koja je u svim medijima na polovino pozitivno predstavljena, a s druge strane je Demokratska stranka koja je na javnim servisima republike (RTS) i pokrajine (RTV) na polovino pozitivno predstavljena, dok je na ostalim televizijama podjednako negativno i pozitivno predstavljena. Od ovog pravila odstupaju Prve, gde je u 70% negativno predstavljena i SKY.
- Ø Dominantna žanrovska struktura je monološkog, odnosno informativnog karaktera koja je u funkciji prenošenja informacija o procesuiranju slučajeva korupcije i/ili prenošenje „svade“ političkih stranaka o odgovornosti za korupciju. U posmatranom periodu pravi dijalog o borbi protiv korupcije, tačnije njenom karakteru, akterima, potrebnim resursima i rezultatima je izostao.
- Ø Među posmatranim televizijama dominira informativno-promotivni diskurs koji gledano sa aspekta uticaja i doprinosa medija borbi protiv korupcije je u bazicni doprinos. Prilozi koje se emituju u veoma malom procentu imaju edukativni i/ili motivišuci efekat. Što se tiče uticaja i doprinosa posmatranih televizija, a posebno RTS-a i RTV-a kao javnih servisa, izostaju sadržaji koji se bave temom borbe protiv korupcije, prenošenjem uspešnih praksi, promocijom zaštite prava žrtva korupcije i uzbunjivaca, promocijom i početkom primene usvojene nacionalne strategije i akcionog plana.

- Ø Pored istražnih postupaka koje sprovode policija i tužilaštvo, u slučaju televizija se jasno vidi da su izjave i aktivnosti političara i državnih funkcionera inicijalni izvor, tj. tačnije okidač za bavljenje temom korupcije, što je još jedan dokaz pasivnosti televizija koje smo posmatrali. Ovo posebno treba da brine kada su u pitanju javni servisi koji bi trebalo da ne budu medijski servisi funkcionera i političara u njihovom kreiranju borbe protiv korupcije, već naprotiv da postanu proaktivni istraživači korupcije, evaluatori borbe protiv korupcije i servis medijske podrške antikorupcijskim institucijama, antikorupcijski orijentisanim građanima, žrtvama korupcije i organizacijama civilnog društva.
- Ø Proaktivnost se posebno odnosi na RTS, koji treba više vremena trebao da posveti analizi i proceni primene novousvojene Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije, kao i Akcionog plana za borbu protiv korupcije koji je stupio na snagu početkom septembra 2013. godine. Kao javni servis, ova TV stanica bi trebalo da da veći doprinos ne samo kroz unapređenje istraživačkog novinarstva, koje je nedovoljno zastupljeno, već i kroz realizaciju emisija u okviru redovnog programa, ali i specijalnih emisija po ugledu na praksu koju RTS ima kada su u pitanju visoki državni funkcioneri, gde bi sagovornici bili predstavnici antikorupcijskih tela, uzbunjivaci, strani i domaći stručnjaci za borbu protiv korupcije i govorili ne samo o aktuelnom stanju korupcije, već o mogućnostima i dobrim praksama u borbi protiv korupcije. Prilika za tako nešto je propuštena prilikom saslušavanja Mladana Dinkica o slučaju Nacionalne štedionice, gde bi predstavnici Saveta za borbu protiv korupcije bili u prilici da po prvi put od 2004. godine da na državnoj televiziji predstavljaju izveštaj o Nacionalnoj štedionici u celosti⁹. Naime deo izveštaja koji se bavi ulogom Veksim banke je ostao nepokrivane u medijskim priložima koji su se bavili izveštavanjem o davanju izjave Mladjana Dinkica u MUP-u.
- Ø Iz analiziranog izveštavanja se vidi da su javni servisi (RTS i RTV) oprezni kada su u pitanju izveštavanje o političkim strankama u kontekstu korupcije i bore protiv korupcije. To je vidljivo u procentu pozitivnih sekundi koje im se daju. S druge strane, Pink televizija bila medijska platforma za inicijativu za smenu gradonačelnika Beograda, dok B92 predsedniku URS dala prostor da se dokaže svoju nevinost u policiji u slučaju Nacionalne štedionice.

Novine

- Ø Slično televizijama, i u slučaju novina došlo je do smanjenja izveštavanja. Glavni akteri u analiziranim dnevnim novinama su Vlada Srbije, osumnjiceni/optuženi za korupciju, kao i akteri iz inostranstva. Kada je u pitanju konotacije izveštavanja, za razliku od televizija u slučaju novina možemo zaključiti da su Naše novine u pogledu balansa i neutralnosti najbliže idealu balansiranog i neutralnog izveštavanja, da ih u tome slede Politika i Novosti, dok su najviše negativni Kurir, Informer i Blic. Važno je naglasiti da iza ove negativnosti ne stoji kritičnost, već puko iznošenje negativnih informacija, koje su npr. u slučaju Kurira izrečene od strane neimenovanih aktera/izvora. Najzastupljeniji akteri i u novinama koje smo posmatrali tokom septembra i oktobra su Vlada Srbije i osumnjiceni za korupciju. Slična je distribucija pozitivno negativno kao u televizijama, ali i postoje razlike. Tako su među veoma pozitivnim u Politici uz Vladu najpozitivnija su antikorupcijska tela, Blicu kontrolno regulatorna tela i lokalna samouprava, u Kuriru neimenovani izvori, a u Novostima pravosuđe. Najviše negativnog prostora imaju osumnjiceni za korupciju, javna preduzeća, lokalna

⁹ <http://www.antikorupcija-savet.gov.rs/izvestaji/cid1028-1313/izvestaj-o-nacionalnoj-sredionici>

samouprava (Beograda) i političke partije. Ovo posebno važi za Demokratsku stranku koja je u Informeru dostigla skoro 100% negativnog prostora.

- Ø Za razliku od televizija antikorupcijska tela su u novinama nešto više i pozitivno predstavljena, za razliku od kontrolnih tela koja su i pozitivno, ali i negativno predstavljena kao što je slučaj sa Informerom. Uzbunjavaci su malo, ali pozitivno predstavljani, dok je pravosuđe kao akter u borbi protiv korupcije predstavljeno ili neutralno ili pozitivno.
- Ø Senzacionalistički naslovi, kršenje pretpostavki nevinosti, nepotpisivanje tekstova i pozivanje na neimenovane izvore u vreme kada imamo Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja koji se vrlo dobro sprovodi predstavljaju rizike za integritet izveštavanja i dovode u pitanje dobre namere novinara kada se bave temom korupcije.
- Ø Izveštavanje dnevnih novina o korupciji kao temi u najvećoj meri se stavlja u kontekst procesuiranja slučajeva korupcije, što uz informativno-monološku strukturu žanr ova smanjuje uticaj dnevnih novina na borbu protiv korupcije, jer izostaju sadržaji koji za temu imaju širenje novih znanja i praksi, promociju i podršku uzbunjavcima, istraživanje korupcije i njene analize, analizu primene antikorupcijskih zakona i strategije. U ovom krugu monitoringa kao primer uticaja medija na borbi protiv korupcije može se navesti činjenica da je pisanje Kurira isprovocirao zamenika UKP-a Pušica, koji je ujedno i rukovodilac za istraživanje 24 sporna slučaja korupcije na koje je EU ukazala, da podnese ostavku. O slobodi i vrsti uticaja medija na borbu protiv korupcije može da posvedoci činjenica da su dva dnevna lista u isto vreme o direktoru policije Veljovicu izveštavala na dijametralno suprotan način, Kurir negativno, Informer pozitivno, uz napomenu da su iz Kurira stizale optužbe da Informer radi po nalogu Veljovica.
- Ø Stranke su i u dnevnim novinama značajan akter, ali koji je u najvećoj meri negativno predstavljen. Ovo posebno važi za Demokratsku stranku, dok je SNS ili pozitivno ili balansirano tretirana izuzev Naših novina u kojima je 72% negativno predstavljena.